

Det gode liv – men ikke livet ut

Eventyrlyst, natur og friluftsliv og tilbud om bedre jobb er noen av grunnene til at folk flytter til Svalbard. Lavere skatt og bedre velferdstilbud gjør at mange blir der i flere år, men få blir boende resten av livet på Svalbard. 90 prosent av befolkningen er i jobb, mange jobber mye, og de fleste har mer enn én jobb. Fritiden blir brukt til jakt og tur- gåing, men også kinosalene, museene og konsertlokalene i Longyearbyen blir hyppig besøkt. I 2002 ble det innført lokalstyre, men få har til nå funnet veien til valgurnene.

Svalbard er en del av Norge og er en øygruppe som ligger i Nordishavet. Den største øya er Spitsbergen, og det er der all fast bosetting er. Ifølge Svalbardtraktaten har Norge suverenitet over Svalbard, med begrensninger som følger av den. Svalbard er en fullverdig del av Norge, har ikke selvstyre, og er verken kommune eller fylke. Det er i Longyearbyen det bor flest mennesker. Byen har gjennom de siste 20 årene gått fra å være et homogent samfunn bygget opp rundt gruveselskapet Store Norske til å bli et mer mangfoldig samfunn. Befolkningen i Longyearbyen skiller seg fra befolkningen på fastlandet ved at den består av et flertall menn, den er yngre, har høy utdanning, og nesten alle er i arbeid.

Høsten 2009 gjennomførte Statistisk sentralbyrå en levekårsundersøkelse i Longyearbyen, og resultatene ble publisert i rapporten *Levekår i Longyearbyen* (Nørgaard og Sæther, 2010). I denne artikkelen presenteres noen av resultatene fra undersøkelsen (se tekstboks).

Kommer for naturopplevelser og bedre jobb

Mange av dem som bor på Svalbard, har tatt et aktivt valg om å bo der for en kortere eller lengre periode. Andre har kommet sammen med en partner eller foreldre. Nesten halvparten av dem som svarte, oppgir eventyrlyst og ønske om å oppleve natur og friluft som grunner til at de dro til Svalbard. En annen sentral grunn er tilbud om bedre jobb. De samme årsakene var også de viktigste i den forrige levekårsundersøkelsen i Longyearbyen, men det var flere i 2009 enn i 2000 som oppga at en årsak var tilbudet om bedre jobb (se figur 1).

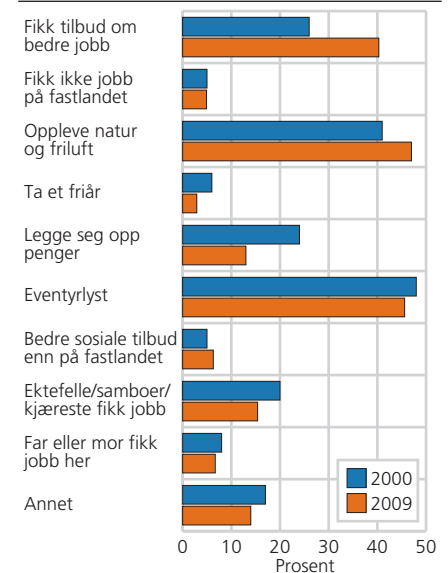
Om undersøkelsen

Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen ble gjennomført høsten 2009 og i hovedsak som telefonintervju. Det ble trukket et utvalg på 6 00 personer i alderen 16 til 79 år, inkludert utenlandske statsborgere. 372 ble intervjuet. Undersøkelsen ble begrenset til å omfatte den fastboende befolkningen i Longyearbyen. Det betyr at undersøkelsen ikke omfatter andre deler av Svalbard som for eksempel Barentsburg eller Ny-Ålesund. Heller ikke pendlere, det vil si de som pendler fra fast bolig på fastlandet til arbeid på Svalbard i en fast skriftordning, er inkludert. Dette vil i stor grad gjelde personer som er ansatt i gruveselskapet Svea.

Formålet med undersøkelsen har vært todelt. Et formål har vært å fange opp endringer fra forrige undersøkelse i 2000 (Kleven 2000, og Kleven 2002). I tillegg er det lagt vekt på å kunne sammenligne levekårene i Longyearbyen med levekårene for befolkningen generelt på fastlandet.

Elisabeth Nørgaard

Figur 1. Grunner til å bosette seg på Svalbard. 2000 og 2009. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000 og 2009, Statistisk sentralbyrå.

Elisabeth Nørgaard er økonom og seksjonssjef i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for levekårsstatistikk (elisabeth.norgaard@ssb.no).

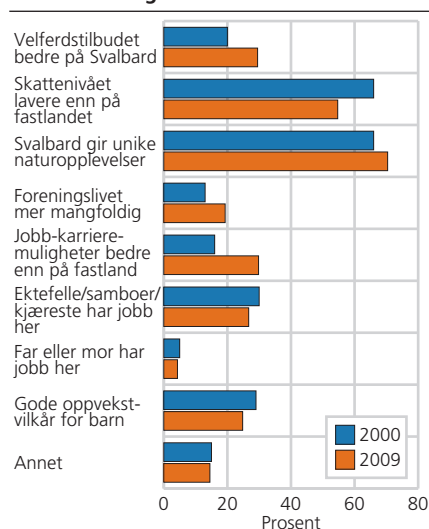

Det er flere menn enn kvinner som oppgir tilbud om bedre jobb som grunn til å dra til Svalbard, 51 mot 25 prosent. Samtidig oppgir flere kvinner (28 prosent) enn menn (7 prosent) at partneren fikk arbeid der som årsak. Opplevelse av natur og friluft oppgis særlig som grunn av personer fra 25 til 44 år, enslige og dem med utdanning på universitet/høgskole. Ansatte innenfor kulldrift, og de med annen landbakgrunn enn Norge oppgir oftere at tilbud om bedre jobb gjorde at de valgte å dra til Svalbard. Det er også en stor andel med annen bakgrunn enn norsk som oppgir at de ønsker å legge seg opp penger. Omtrent hver femte med utenlandsk bakgrunn oppgir det som årsak sammenlignet med en av ti av dem med norsk bakgrunn. Det er relativt få svar i de ulike gruppene, noe som gjør forskjellene usikre.

Lavt skattenivå mindre viktig

Det har tidligere vært svært økonomisk gunstig å bo på Svalbard siden skattenivået har vært lavere enn på fastlandet. I 2000 oppga 66 prosent at dette var en av grunnene til å bli på Svalbard en del år. I de senere årene har skattenivået blitt høyere. I 1999 var bruttolønnstrekk 6 prosent, dette økte til 8 prosent i 2004/2005, og til 12 prosent i 2006 (Claus, Furustad og Vrålstad, 2008). Fra 2008 er skattesystemet endret på nytt, noe som innebærer at det skal trekkes 8 prosent skatt av lønn i tillegg til trygdeavgift for dem

Figur 2. Grunner til å bli på Svalbard en del år, 2000 og 2009. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000 og 2009, Statistisk sentralbyrå.

som er medlemmer av den norske folketrygden. Det er også foreslått innstramminger i gjeldende praksis for skattelegging ved pendling mellom bolig på fastlandet og arbeid på Svalbard (St.meld. nr. 22:2008-2009).

Vi ser i resultatene fra levekårsundersøkelsen at et lavere skattenivå nå er mindre viktig for å bli boende på Svalbard. I 2009 oppga 55 prosent dette som en grunn, 11 prosentpoeng lavere enn i 2000 (se figur 2).

Menn oppgir oftere enn kvinner lavere skatt, unike naturopplevelser og bedre velferdstilbud som årsak til å bli på Svalbard, mens kvinner i større grad oppgir at partneren har jobb på Svalbard som grunn. Aleneboende og par uten barn oppgir oftest unike naturopplevelser som årsak til bli. Jo høyere utdanningsnivå, jo viktigere ser det ut som om Svalbards unike natur fører til at folk blir. Rundt 85 prosent av dem med høyere utdanning oppga dette som årsak, mens det samme er tilfelle for rundt 70 prosent av dem med bare grunnskole eller videregående skole. Unike naturopplevelser er viktigere for dem som har bodd mindre enn fem år på Svalbard, enn dem som har lenger botid. For dem med bakgrunn fra andre land enn Norge er jobb og karrieremuligheter de viktigste grunnene for å bli. Unike naturopplevelser er mindre viktig for dem – her er det under halvparten som legger vekt på dette sammenlignet med tre av fire av dem med norsk bakgrunn.

Få ønsker å bli livet ut

Svalbard er et sted der få blir boende lenge. Dette reflekteres også i svarene på spørsmål om flytteplaner. En av ti har klare flytteplaner, og tre av ti regner med å flytte innen tre år. Fire av ti har ingen flytteplaner, men det er veldig få som regner med å bli boende resten av livet på Svalbard. På spørsmål om årsaken til flytteplaner er det flest som svarer at de ønsker å komme nærmere familien. Hver tredje oppga dette som årsak i 2009, sammenlignet med hver femte i 2000. Kvinner oppgir oftere enn menn at det er bedre karrieremuligheter på fastlandet – 15 prosent av kvinnene oppgir dette sammenlignet med 8 prosent av mennene.

I både 2000 og 2009 ble det stilt spørsmål om man er interessert i å pensjonere seg på Svalbard, og om det er interesse for at Svalbard skal bli et livsløpssamfunn der det går an å leve fra fødsel til død. Selv om Longyearbyen har utviklet seg i retning av et moderne familiesamfunn med godt utbygd offentlig infrastruktur og et generelt godt tjenestetilbud, legges det ikke opp til at Longyearbyen skal bli et livsløpssamfunn (St.meld. 22:2008-2009). Dette innebærer blant annet at det offentlige tjenestetilbudet innenfor felt som helse- og sosialområdet ikke finnes eller er begrenset. Videreføringen av et samfunn som ikke er et livsløpssamfunn, er lagt som et viktig premiss for å holde et lavt skattenivå på øyegruppen.

Andelen som er interessert i at Svalbard skal bli et livsløpssamfunn, har endret seg lite fra 2000 til 2009. For begge årene er det bare en av ti som er veldig interessert, tre av ti som er litt interessert, mens over halvparten ikke er interessert. Samtidig har andelen som ønsker å pensjonere seg på Svalbard, endret seg noe. I 2000 var drøyt 23 prosent veldig eller litt interessert i å pensjonere seg på Svalbard, mens i 2009 gjaldt det 29 prosent. Denne endringen kan også henge sammen med at en større andel ønsker å bli boende lenger på Svalbard. Samtidig er det verdt å merke seg at nærmere 70 prosent ikke er interessert i å tilbringe pensjonisttiden sin på Svalbard.

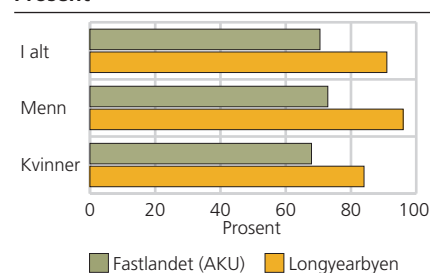
«Alle» jobber

Næringsstrukturen på Svalbard er annerledes enn den på fastlandet. Kulldriften på Svalbard er viktig og sysselsetter mange. Samtidig har Longyearbyen utviklet seg til et moderne lokalsamfunn med flere virksomheter og tjenestetilbud, slik at mange også jobber innenfor områder som reiseliv og Undervisning/forskning.

Ifølge arbeidskraftundersøkelsen (AKU) var sysselsettingen på fastlandet 71 prosent i 2009, 73 prosent for menn og 68 prosent for kvinner. Dette er lavere enn i Longyearbyen hvor omtrent 90 prosent er sysselsatt, men som på fastlandet er sysselsettingen høyere for menn enn for kvinner. 96 prosent av mennene og 84 prosent av kvinnene i Longyearbyen er sysselsatte (se figur 3).

Mange kommer til Svalbard på grunn av arbeid, og det viser seg også at mange jobber relativt mye. Faktisk arbeidstid på fastlandet var i 2009 på 34 timer per uke (AKU, Statistisk sentralbyrå). Menn jobbet 37 timer per uke og kvinner 31 timer. Levekårsundersøkelsen viser at de i Longyearbyen i gjennomsnitt jobbet 38 timer per uke i 2009 – 4 timer mer enn på fastlandet. Som på fastlandet jobber mennene mer enn kvinnene. Mennene jobbet 40 timer – 3 timer mer enn menn på fastlandet, og kvinnene i Longyearbyen jobbet 35 timer i uken – 4 timer mer enn kvinnene på fastlandet.

Figur 3. Andel sysselsatte i Longyearbyen og på fastlandet, etter kjønn, 2009. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2009 og Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) 2009, Statistisk sentralbyrå.

Det er flere i Longyearbyen enn på fastlandet som har ekstrajobber, og andelen har økt fra 2000 til 2009. I 2000 var det 11 prosent som hadde en ekstra jobb, 12 prosent av mennene og 11 prosent av kvinnene. I 2009 hadde 17 prosent mer enn én jobb, 19 prosent av mennene og 13 prosent av kvinnene. På fastlandet gjaldt det 8 prosent menn og 9 prosent kvinner (AKU, Statistisk sentralbyrå).

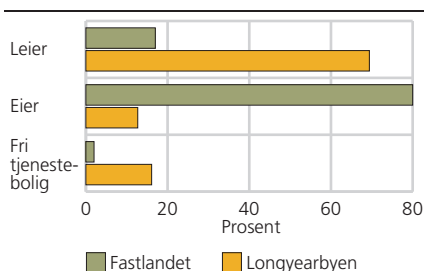
I Longyearbyen jobbet de som har mer enn én jobb, i gjennomsnitt 10 timer i uken i denne ekstra jobben. Mens de med norsk bakgrunn jobbet noen flere timer i hovedyrket enn dem med utenlandsk bakgrunn – 39 timer mot 35 timer, brukte de med utenlandsk bakgrunn 17 timer i uken på sin bijobb, sammenlignet med 9 timer for dem med norsk bakgrunn.

Færre bor trangt, men få bor i enebolig

Bolig er et høyt prioritert gode i Norge. I følge forbruksundersøkelsen gikk over 30 prosent av utgiftene til husholdningene på fastlandet til boligformål i 2007-2009 (Forbruksundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå). Samtidig viste forbruksundersøkelsen i Longyearbyen i 2007 at der gikk om lag 15 prosent av utgiftene til boligformål. Det illustrerer at boligmarkedene i Longyearbyen og på fastlandet er veldig forskjellige (Mørk 2008). Mange av boligene i Longyearbyen eies av de ulike arbeidsgiverne som tilbyr dem til ansatte som en del av ansettelsesforholdet.

Stadig færre i Longyearbyen bor trangt, men de har mindre plass enn på fastlandet. I 2000 bodde omtrent 25 prosent i Longyearbyen trangt sammenlignet med 7 prosent på fastlandet. Trangt betyr her enten at en aleneboende har ett rom, eller at flerpersonhusholdninger har flere personer enn rom. Kjøkken, bad, gang og lignende regnes da ikke som rom. I 2009 var det færre som bodde trangt i Longyearbyen, om lag 14 prosent. Til sammenligning bodde 6 prosent på fastlandet trangt i 2007.

Figur 4. Andel som eier eller leier bolig. Longyearbyen 2009 og fastlandet 2007. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen og Levekårsundersøkelsen boforhold, Statistisk sentralbyrå.

På fastlandet bor nesten halvparten av husholdningene i enebolig og omtrent en av fire bor i bygård eller blokk (Levekårsundersøkelsen 2007a). I Longyearbyen er det under 10 prosent som bor i enebolig, under halvparten bor i flermannsboliger som to-, tre- eller firemannsboliger, og en like stor andel bor i rekke- eller kjedehus. Andelen som eier sin egen bolig i Longyearbyen, har økt fra 4 prosent i 2000 til 13 prosent i 2009, men ligger fortsatt langt bak fastlandet hvor omtrent 80 prosent eier sin egen bolig (se figur 4).

Økte utgifter til husleie

Husleien har vært relativt rimelig for mange som leier bolig i Longyearbyen, på grunn av ordningene med fri tjenestebolig og subsidierte boliger, og siden det er en stor andel som leier bolig i Longyearbyen, er eventuelle endringer i husleien viktig for mange. I 2000 var gjennomsnittlig husleie omtrent 2 300

kroner i måneden. I 2009 hadde gjennomsnittlig husleie økt til 3 300 kroner i måneden dersom de med fri bolig inkluderes, og til 4 300 kroner i måneden dersom de med fri bolig holdes utenfor. I tillegg til en generell økning i husleie har det også vært endringer i grupper som har hatt fri bolig. Noen grupper som tidligere var ansatt på åremål og hadde fri bolig, har gått over i fast ansettelse og betaler husleie. På fastlandet er gjennomsnittlig husleie 3 800 kroner i måneden (Levekårsundersøkelsen 2007a).

Husholdninger med barn har høyere husleie enn dem som bor alene, noe som også reflekterer at husholdninger med barn ofte har større boliger enn dem som bor alene. De som arbeider innenfor offentlig forvaltning, undervisning og forskning og innenfor kulldriften, har lavere husleie enn dem som arbeider innenfor reiseliv eller andre næringer. Hvor man jobber har mye å si for hvor høy husleien er (Svalbardposten nr. 11/2010).

Mange er opptatt av miljø ...

Bevaring av Svalbards spesielle natur er et av hovedmålene for norsk Svalbard-politikk. I 2002 trådte Svalbardmiljøloven i kraft og områdevernet er betydelig utvidet. I dag er 65 prosent av Svalbards landområder og 87 prosent av territorialfarvannet fredet som naturreservater og nasjonalparker (St.meld. 22:2008-2009). Svalbardmiljøloven slår fast at all flora og fauna på Svalbard i utgangspunktet er fredet, det samme gjelder alle faste og løse kulturminner fra før 1945. Det er slått fast at miljøhensyn skal veie tyngst ved konflikt med andre interesse, samtidig gir Svalbardmiljøloven rom for miljøforsvarlig bosetting, forskning og næringsdrift (Longyearbyen Lokaltstyre 2009).

Både i 2000 og 2009 ble det spurt om man var enig i at i avveiningen mellom næringsinteresser og miljøinteresser på Svalbard må man ta mest hensyn til miljøvernet. I 2000 svarte 73 prosent at de var helt eller delvis enig i dette, mens i 2009 var andelen redusert til 67 prosent. Denne endringen er ikke statistisk sikker, men kan kanskje antyde noe om en retning i folks holdninger og ønsker om næringsutvikling.

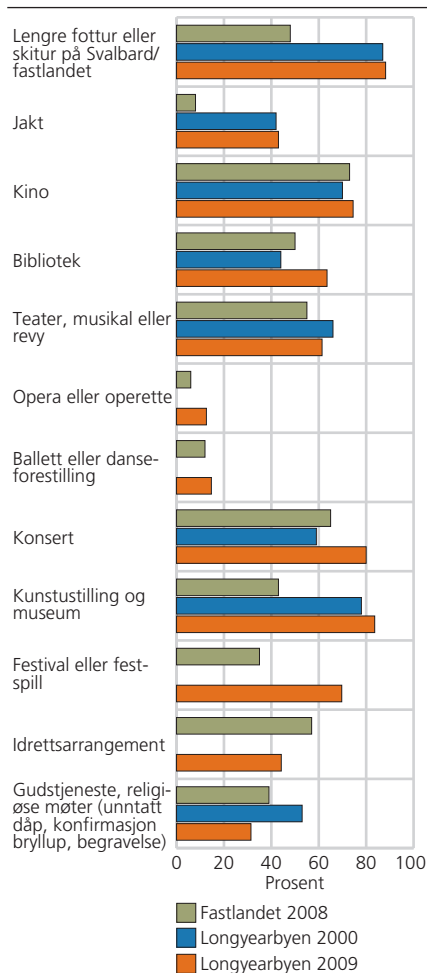
... men ønsker å kjøre scooter

Det er ingen veier utenfor bosetningene på Svalbard, og om vinteren er det vanlig å bruke snøscooter som transportmiddel når man skal på tur. På grunn av flere fastboende og utvikling i

Figur 5. Andel som benytter ulike kultur- og fritidstilbud. Longyearbyen i 2000 og 2009 og på fastlandet i 2008. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen og Kultur- og mediebruksundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå.

reiselivsnæringen har antall snøscootere økt mye de siste årene, og det er registrert over 2 500 snøscootere på Svalbard. Motorisert ferdsel i terrenget og bruk av luftfartøy til turistformål er regulert i en egen forskrift. Tilreisende har adgang til å kjøre i mindre områder av Svalbard enn fastboende (St.meld. 22:2008-2009). I 2002 ble det opprettet scooterfrie områder mellom Longyearbyen og østkysten av Spitsbergen. Dette ble gjort for å imøtekomme et stadig større ønske fra reiseliv og lokal befolkning om å kunne ferdes i støyfrie områder (Miljøstatus på Svalbard).

I levekårsundersøkelsene i 2000 og i 2009 ble det spurt om man var enig i at man i større grad enn i dag bør tillate fri ferdsel med snøscooter. Resultatene viser at en større andel i 2009 ønsker en friere ferdsel med snøscooter enn det som var tilfelle i 2000. I 2009 svarte 46 prosent at de var helt eller delvis enig, en økning fra 27 prosent i 2000. Det ble også spurt om fastboende på Svalbard bør ha friere bevegelsesrett på Svalbard enn turister. Både i 2000 og i 2009 var rundt 90 prosent helt eller delvis enig i dette utsagnet.

Mange på tur og på jakt

Mange fremhever Svalbards unike natur som årsak til å dra og for å bli på Svalbard. Hele 88 prosent svarte i 2009 at de hadde vært på fottur eller skitur i løpet av de siste tolv månedene – samme andel som i 2000. En av fire har vært på lengre fotturer eller skiturer mer enn 40 ganger i løpet av det siste året.

Det er også mange som driver med jakt, og sammenlignet med fastlandet er interessen for jakt mye større på Svalbard. 43 prosent oppgir at de har vært på jakt i løpet av det siste året, samme som i 2000. I levekårsundersøkelsen fra 2007 svarte 8 prosent av befolkningen at de hadde vært på jakt (Levekårsundersøkelsen 2007b). Det er flere kvinner blant jegerne i Longyearbyen sammenlignet med fastlandet. I Longyearbyen var 30 prosent av kvinnene på jakt i løpet av det siste året, mens det samme var tilfelle for bare 2 prosent av kvinnene på fastlandet. 15 prosent av mennene på fastlandet hadde vært på jakt sammenlignet med halvparten av mennene i Longyearbyen.

Ivrige kulturbrukere

Folk i Longyearbyen er like ivrige som folk på fastlandet til å gå på kino. 75 prosent av de spurte i 2009 hadde vært på kino i løpet av det siste året, en økning på 5 prosentpoeng siden 2000 (se figur 5). 73 prosent var på kino på fastlandet i løpet av 2008 (Vaage 2009).

Selv om mange i Longyearbyen hadde vært på kino i løpet av det siste året, hadde en enda større andel vært på kunstutstilling eller museum (84 prosent) og på konsert (80 prosent). Mange har også vært på festival eller festspill (70 prosent). Sammenlignet med 2000 har andelen som har vært på konsert, økt sterkt, med rundt 20 prosentpoeng – fra 59 til 79 prosent. Andelen som savner konserttilbud, har gått ned fra 36 prosent i 2000 til 15 prosent i 2009. Dette kan tyde på at konserttilbudet har blitt bedre i løpet av de siste årene, og at mange vet å benytte seg av det.

Bibliotek er et tilbud i Longyearbyen som stadig flere benytter seg av. I 2009 brukte 64 prosent biblioteket, en økning på 20 prosentpoeng fra 2000. Kvinner, husholdninger med barn og de som har kort botid, er de ivrigste brukerne. De med utenlandsk bakgrunn benytter de fleste kulturtilbudene i mindre grad enn dem med bakgrunn fra Norge. Et unntak er imidlertid bruk

av bibliotek. Mens 62 prosent av dem med bakgrunn fra Norge hadde benyttet seg av biblioteket i løpet av det siste året, gjaldt dette 70 prosent av dem med utenlandsk bakgrunn.

Flere besøker biblioteket i Longyearbyen enn på fastlandet, hvor omtrent halvparten av befolkningen hadde vært på et bibliotek i løpet av et år. I Longyearbyen ble biblioteket besøkt ni ganger i gjennomsnitt i løpet av et år sammenlignet med fem ganger på fastlandet.

Ofte sammen med venner

Folk i Longyearbyen treffer naturlig nok ikke sine foreldre like ofte som dem på fastlandet. Men nesten alle svarer at de utenom medlemmer av familien har gode venner på Svalbard og andre steder. Nærmere 90 prosent treffer venner ukentlig eller oftere (se figur 6). Blant dem som har bodd på Svalbard i ti år eller mer, svarer 80 prosent at de har ukentlig eller oftere kontakt med gode venner.

På fastlandet treffer 7 prosent venner sjeldnere enn en gang i måneden, mens dette gjaldt 3 prosent av dem som svarte i Longyearbyen. Det er små endringer fra 2000 i andelene som har gode venner, og hvor ofte man treffes.

Flere drikker alkohol i Longyearbyen enn på fastlandet

På Svalbard selges alkohol uten avgifter til alle som er fast bosatt, og salget er kvoteregulert. Det er ingen restriksjoner på vin, men ellers er det en månedlig kvote på øl og brennevin (Sysselemannen).

Både i 2000 og 2009 svarte nesten tre av ti i Longyearbyen at de drakk alkohol minst to ganger i uken. I Longyearbyen er det et høyere alkoholkonsum enn på fastlandet, men mens alkoholkonsumet i Longyearbyen ikke har endret seg, har det økt på fastlandet. På fastlandet svarte nesten to av ti i 2008 at de hadde drukket alkohol minst to ganger i uken, en økning fra en av ti i 1998.

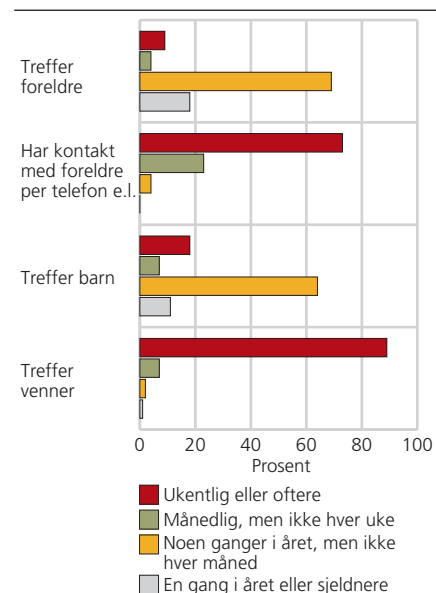
Både på fastlandet og i Longyearbyen drikker menn oftere enn kvinner. I Longyearbyen hadde en av tre menn drukket alkohol minst to ganger i uken, mens det samme var tilfelle for en av fire kvinner. Som på fastlandet øker alkoholkonsumet i Longyearbyen med alder.

Lav valgdeltakelse

Forrige levekårsundersøkelse ble gjennomført før Longyearbyen lokalstyre ble opprettet (se tekstboks). Diskusjonene foregikk den gang livlig om innføringen av et lokalt lokalstyre, og det var betydelig motstand mot å innføre dette. Et rent flertall (50 prosent), svarte i 2000 at de var imot innføring av lokalt selvstyre i Longyearbyen, 35 prosent var for, mens 15 prosent ikke hadde gjort seg opp noen mening om temaet (Kleven 2001). Valgdeltakelsen i svalbardrådvalget var på bare 46 prosent i 1999, og den lave valgdeltakelsen ble brukt som et argument mot lokalstyre.

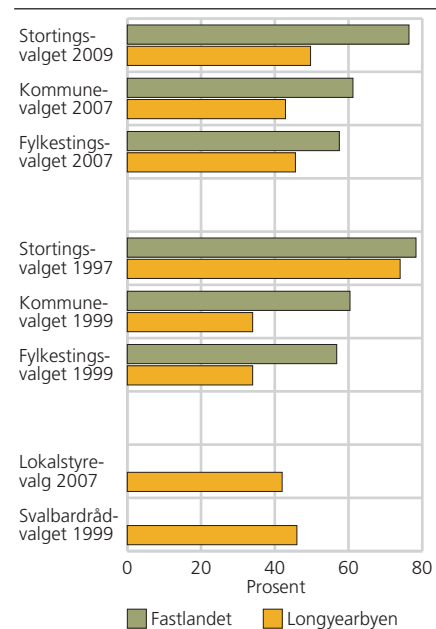
I levekårsundersøkelsen i Longyearbyen i 2009 ble det spurt om valgdeltakelse, ved stortingsvalget i 2009, fylkestingsvalget og kommunevalget i 2007 og ved siste lokalstyrevalg i 2007 (se figur 7). Resultatene bekrefter tidligere undersøkelser og rapporter om lav valgdeltakelse. Omtrent halvparten svarte at de hadde stemt ved stortingsvalget i 2009 – en langt lavere deltagelse enn på fastlandet hvor 76 prosent deltok (Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå).

Figur 6. Andel som har kontakt med foreldre, barn og venner. Longyearbyen. 2009. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7. Valgdeltakelse i Longyearbyen og fastlandet. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen og Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er også en sterk nedgang sammenlignet med valgdeltakelsen til stortingsvalget i 1997, hvor valgdeltakelsen i Longyearbyen var 74 prosent og nesten på linje med deltakelsen på fastlandet som var 78 prosent. Valgdeltakelsen til kommunevalget og fylkestingsvalget var lav og lavere enn på fastlandet, men hadde økt siden tilsvarende valg i 1999 fra 34 prosent til i overkant av 40 prosent. 42 prosent sa at de stemte ved siste lokalstyrevalg i 2007, altså færre enn ved det siste svalbardrådsvalg i 1999 (46 prosent).

Longyearbyen lokalstyre

Longyearbyen lokalstyre har ansvaret for infrastrukturen i Longyearbyen; samfunns- og arealplanlegging; økonomiplanlegging; næringsarbeid; statistikkproduksjon; utvikling og samordning av samfunnstjenester rettet mot barn, ungdom og voksne; barnevern; sosialrådgivning; ungdomsarbeid; barnehagetilbud og politisk sekretariat.

Lokalstyrets medlemmer velges gjennom direkte valg hvert fjerde år (www.lokalstyre.no). Longyearbyen lokalstyre overtok 1. januar 2002 etter Svalbardrådet, som ble opprettet i 1981, og var et rådgivende organ i Longyearbyen for den sentrale og lokale offentlige administrasjonen.

Norsk institutt for by- og regionsforskning (NIBR) har laget to rapporter om evaluering av lokalstyreordningen i Longyearbyen. Rapportene viser blant annet at det var betydelig skepsis til ordningen lokalt. NIBR fremhever at den lave oppslutningen om valget knyttes spesielt til Longyearbyen som samfunn med store utskiftninger i befolkningen og at mange oppholder seg i byen gan-

ske kort tid. En del av innbyggerne pendler til og fra fastlandet slik at tilknytningen til Longyearbyen først og fremst blir til arbeidsstedet, ikke til lokalsamfunnet. Som en annen årsak til lav valgdeltakelse nevnes liten interesse for lokalpolitikken eller at de vet for lite om politikken i Longyearbyen. Det hevdes at det politiske livet i Longyearbyen er preget av få politiske konfliktsaker, og uklare skillelinjer mellom partiene/listene (Myrvold og Lorentzen 2008).

Stemmerett

De som bor på Svalbard, har stemmerett til den kommunen de er registrert i som sin «hjemkommune» på fastlandet. De har også stemmerett til stortingsvalg, fylkestingsvalg og til Longyearbyen lokalstyre. Utenlandske statsborgere kan stemme ved kommunevalg dersom de har bodd mer enn tre år på Svalbard eller i en kommune på fastlandet.

Det gode liv i Longyearbyen

Befolkningen i Longyearbyen skiller seg ut fra befolkningen på fastlandet ved at den har flere menn, den er yngre, har høy utdanning, og nesten alle er i arbeid. Mange lever et aktivt liv med turer og jakt, og de er flinke til å benytte seg av kulturtilbudene som finnes. Få har økonomiske problemer, og de aller fleste har gode venner og god helse. Mer enn ni av ti svarer at de er svært tilfreds eller tilfreds med livet på Svalbard. Noen flere ønsker å bli pensjonister på Svalbard nå enn for ti år siden, men det er ikke flere som ønsker at Svalbard skal bli et livsløpssamfunn hvor man kan leve fra fødsel til død.

Referanser

Claus Gunnar, Furustad, Mona og Vrålstad, Signe (2008): *Inntektsstatistikk for Svalbard, Longyearbyen 2006*, Rapporter 2008/58, Statistisk sentralbyrå.

Forbruksundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå (9. juni 2010): «Fortsatt regionale forskjeller i forbruket» (<http://www.ssb.no/fbu/>).

Kleven, Øyvind (2000): *Levekårsundersøkelsen i Longyearbyen 2000*. Dokumentasjon og tabellrapport, Notater 2000/31, Statistisk sentralbyrå.

Kleven, Øyvind (2001): *Otium og negotium på 78 grader nord, Samfunnspeilet 3/2001*, Statistisk sentralbyrå.

Kleven, Øyvind (2002): *Levekår i Longyearbyen. En sammenligning mellom Svalbard og fastlandet*, Rapporter 2002/17, Statistisk sentralbyrå.

Levekårsundersøkelsen, boforhold, 2007a, Statistisk sentralbyrå: (<http://www.ssb.no/bo/>)

Levekårsundersøkelsen, idrett og friluftsliv 2007b, Statistisk sentralbyrå: (<http://www.ssb.no/emner/07/02/50/fritid/>)

Longyearbyen Lokalstyre (2009): *Årsberetning 2008*.

Miljøstatus på Svalbard: (http://svalbard.miljo-status.no/msf_frontpage.aspx?m=81)

Myrvold, Trine Monica og Lorentzen Hilde (2008): *Lokalt demokrati i Longyearbyen. Engasjement og deltagelse ved valget i 2007*, NIBR-rapport 2008:8.

Mørk, Eiliv (2008): *Forbruksundersøkelse på Svalbard, Longyearbyen 2007*, Rapporter 2008/8, Statistisk sentralbyrå.

Nørgaard, Elisabeth og Sæther, Jan Petter (2010): *Levekår i Longyearbyen*, Rapporter 31/2010, Statistisk sentralbyrå.

AKU, Statistisk sentralbyrå (5. august 2010): «Færre kvinner jobber deltid» (<http://www.ssb.no/aku/>)

St.meld. nr. 22:2008-2009: *Svalbard*. Det Kongelige Justis- og Politidepartement

Svalbardposten nr. 11/2010. *Store forskjeller på husleie*.

Sysselmannen på Svalbard: (<http://www.sysselmannen.no>)

Vaage, Odd Frank (2009): *Norsk kulturbarometer 2008*, Statistiske analyser 107, Statistisk sentralbyrå. (<http://www.ssb.no/kulturbar/>)

Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå: (<http://www.ssb.no/emner/00/01/>)